

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 19 квітня 2019 року)

Суми
2019

ЛОБКО Н. В.
канд. іст. наук, доцент

ДО ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Із збільшенням зацікавленості людьми своїми коріннями виникла потреба розглянути найбільш раціональні прийоми та методи, що використовуються в процесі генеалогічного дослідження. Проте питання методики генеалогічного дослідження є ще недостатньо дослідженим.

Вперше воно було порушено в праці львівських дослідників З. Служинської та М. Шамеко «Генеалогія» [1, с. 64-85]. Автори вважають, що етапами генеалогічних досліджень є цілеспрямоване збирання, систематизація та вивчення документів, а методом генеалогічного дослідження є побудова родоводу, складання опису життя та діяльності (біографій) членів родини [1, с. 64]. Давши коротку характеристику джерельної бази генеалогічних досліджень та як проводити генеалогічний збір документів та фіксацію отриманої інформації за допомогою генеалогічної картки, автори більше уваги приділили характеристиці та техніці виготовлення різних видів родоводів.

В 2001 році вийшов науково – методичний посібник «Родовід», в якому методиці складання родоводу був присвячений окремий розділ [2, с. 13-18]. На думку авторів посібника, «кінцевим результатом генеалогічного дослідження є створення родовідних розписів та генеалогічних таблиць, що дозволяє компактно та виразно представити весь накопичений матеріал». Процес обробки генеалогічного матеріалу вони поділяють на три етапи: 1) створення генеалогічного досьє на кожного представника роду, що вивчається; 2) складання на базі генеалогічного досьє на кожного представника роду

генеалогічних карток, які резюмують дані досьє; 3) створення родовідних розписів та генеалогічних таблиць [2, с. 16-18].

Свій зразок методики оформлення інформації про представників родин дає В. Кривошея [3, с. 8-10].

Цікаву методику використання інших джерел при складанні родоводів застосували кийвські дослідниці М. Дмитрієнко та І. Войцехівська. Реконструюючи родовід відомого вченого В. Іконникова, вони звернули увагу на біографії його братів та сестри. На їх думку, «едиційна практика засвідчує, що пошук генеалогічних даних неодмінно завершується успіхом при паралельному розгляді матеріалів до біографій найближчих родичів, що належать до одного коліна» [4, с. 51].

За допомогою до цієї практики звернулася і інша дослідниця Н. Крутікова, досліджуючи родовід М. Гоголя. Як відомо, у М. Гоголя не було прямих нащадків, але в нього були сестри і племінники. І саме знання їх імен і прізвищ дало можливість за допомогою щоденників сестри, чоловіка сестри і племінниці пролити світло на деякі сторінки життя письменника. Деякі сторінки з цих щоденників є літописом тієї гілки Гоголівського роду, яка породичалася з пушкінським [5, с. 79-85; 6, с. 85-93].

Таким чином, в останніх розвідках, присвячених дослідженню родоводів різних осіб, дослідники викладають окремі моменти методики використання різноманітних генеалогічних джерел. Але узагальнюючої праці з проблеми методики генеалогічного дослідження ще немає. Таким чином, одним з головних завдань сучасної генеалогії є розробка методики генеалогічних досліджень.

1. Служинська З., Шамеко М. Ш. Генеалогія. – Львів, 2000. – Частина 1: Побудова, аналіз та застосування родоводів.

2. Родовід. Наук.-метод. посібник / підг. Томазов В.В. – К., 2001.

3. Кривошея В. Генеалогія українського козацтва: Нарис історії козацьких полків. – К., 2002.

4. Дмитрієнко М., Войцехівська І. До питання про джерельну базу для складання родоводів // Українська генеалогія: теорія, методологія, історія та практика. М-ли І генеалогічних читань пам'яті В. Модзалевського. – К., 1996.

5. Крутикова Н. Сторінки родинної хроніки Гоголів // КС. – 1998. - № 4.

6. Щоденник Є. В. Гоголь (Бикової), В. І. Бикова, М. В. Бикової (Рахубовської) // Київська старовина. – 1998. – № 4.

МИХАЙЛІЧЕНКО М. А.

канд. іст. наук

**ДОЛІ ВОЯКІВ ЗІ СТАРОЇ СВІТЛИНИ:
ФРАГМЕНТИ БІОГРАФІЙ Г. ШЕВЧЕНКА
ТА М. ДОРШПРУНГ-ЦЕЛІЦЕ – УЧАСНИКІВ
ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ**

Уже близько 10 років я колекціоную світлини доби Першої світової війни, поєднуючи при цьому захоплення колекціонера та науковий інтерес історика. Найцікавіше у цьому різновиді колекціонування – атрибуція знімку, з'ясування роду військ, місця служби вояків, а інколи і фактів біографії. Останнє – найцікавіше, оскільки вимагає не лише досвіду, знань і доступу до джерел інформації, але й, досить часто, випадковості. Саме завдяки випадковому везінню мені вдалося з'ясувати деякі факти з біографій двох людей з фотографії, яку ви зараз бачите.